

DRAMATURGI ROMÂNI CONTEMPORANI

de la

A la Z

de ADRIANA POPESCU

Aurel Baranga

I. Dramaturg, publicist, poet, fabulist, prozator.

S-a născut la 20 iunie 1913 la București. A murit la 10 iunie 1979 la București.

Școala primară „August Treboniu Laurian” din București (1920—1924); bursier extern al liceului „Matei Basarab” (1924—1931). Studii incomplete de matematică și litere; absolvent al Facultății de medicină din București, cu titlul de doctor în medicină și chirurgie (în 1938).

Debut în literatură: în august 1929, în revista „Bilete de papagal”, cu schița *Noapte albă*.

La 13 septembrie 1930 scoate cu un grup de prieteni revista de artă modernă „Alge”, care apare cu intermitențe până în 1933. Colaborează la revista de avangardă „Unu”.

În această perioadă se afirmă în presa democratică și antifascistă prin publicarea de reportaje sociale, articole politice, pamflete, comentarii de politică externă, cronici literare și dramatice în paginile revistelor: „Facla” (condusă de Ion Vineanu), „Reporter” (sub direcția lui N. D. Cocea), „Azi” și „Lumea românească” (ambele conduse de Zaharia Stancu).

Între 1941 și 1944 practică medicina, în București.

După 1944 își reia colaborarea în presă. Împreună cu M. R. Paraschivescu scoate „Revista literară”, devenită ulterior „Gazeta literară.” Redactor al secției literare

a postului de radio București, apoi director cultural și artistic al postului de radio „România liberă”.

Debut în dramaturgie: în 1946, cu piesa *Bal la Făgădău*, scrisă cu prilejul primelor alegeri democratice de la 19 noiembrie 1946 și reprezentată pe scena Teatrului „Comedia”, în direcția de scenă a lui Sică Alexandrescu, colaborare ce avea să continue, pe parcursul întregii cariere de dramaturg a lui Aurel Baranga.

Între 1947 și 1953 e secretar literar al Teatrului Național din București, sub direcția lui Zaharia Stancu.

Scrie versurile primului Imn al Republicii.

E numit redactor-șef al revistei „Urzica”, de la înființare (1949), funcție pe care o deține până în anul morții.

1958—1961 — director adjunct artistic la Teatrul Național din București.

Redactor-șef adjunct la „Viața românească”. Secretar al Uniunii Scriitorilor.

În 1969 e ales membru al C.C. al P.C.R.

II. LUCRĂRI DRAMATICE REPREZENTATE

1946, 18 noiembrie — *BAL LA FAGĂDĂU*

Teatrul „Comedia”. Direcția de scenă: Sică Alexandrescu; cu: Gr. Vasiliu-Birlic, Costache Antoniu, Al. Giugaru, Florica Demion, Niki Atanasiu, G. Ionescu-Gion și alții.

„Urmărind un obiectiv cât se poate de concret: sprijinirea luptei partidului pentru victoria B.P.D. în alegerile din 1946, comedia *Bal la Făgădău* e o piesă ocazională, ușoară, fără pretenții literare, o piesă ce recurge, în scopul ridiculizării partidelor reacționare, la procedee facile, ca îngroșarea peste orice limită a grotescului situațiilor, caricarea extremă a personajelor. Nu se poate contesta totuși acestei farse o anumită vervă și vioiciune a dialogului, o abilitate în dezvoltarea intrigii, un anumit pitoresc, calități ce — la cu totul alt nivel de realizare — vor intra în definiția specificului permanent al creației lui A. B.” (Dumitru Micu —

„Teatrul lui Aurel Baranga. Intrigă, eroi, semnificații“, „Teatrul“, 8 (1958)*.

1948, 8 aprilie — *VOIAJ ÎN NOUA CALEDONIE*, comedie lirică.

Teatrul Național din Cluj. Regia: Ion Dinescu; decoruri: I. Eminet; cu: Sandu Rădulescu, Dorel Urlățeanu, Ion Tilvan, R. Barbu.

1949, 12 octombrie — *IARBĂ REA*, dramă în trei acte.

Teatrul Național din București (sala Studio). Direcția de scenă: Sică Alexandrescu; decoruri: Traian Cornescu; asistent de regie: Florin Ionescu-Sânger; cu: Aura Buzescu, Mihai Popescu, Marietta Deculescu, Marcel Anghelescu, Natașa Alexandra, George Timică, Radu Beligan, A. Pop-Marțian, N. Motoc, Mircea Faria.

Piesa e tradusă în limbile maghiară, chineză, cehă, rusă, germană și se reprezintă la Ruse, în Bulgaria. Prelucrată ca roman apare, în foileton, într-un ziar finlandez sub titlul „Căsuța de la marginea orașului“.

„Piesa lui A. B. își are însemnătatea ei incontestabilă în istoria dramaturgiei noastre contemporane, ca una care a pornit, printre primele, la defrișarea unui teren încă neexplorat, deosebit de fertil. *Iarbă rea* își propune să descifreze noul existent în mediile intelectuale, într-un moment când acesta se afla încă într-o fază incipientă, embrionară. Prin aceasta se explică, în bună măsură, schematismul eroilor, carența vieții lor sufletești“ (D. Micu, art. cit.).

Alte opinii: *Traian Șelmaru*, „Scinteia“, 20 octombrie 1949; *Vicu Mindra*, „Scinteia tineretului“ 169/20 octombrie 1949 și 173/25 octombrie 1949; *Simion Alterescu*, „Problema intelectualului în noua noastră dramaturgie“, „Contemporanul“, 159/octombrie 1949.

1949, 23 decembrie — *RECOLTA DE AUR*, dramă în trei acte.

Teatrul Armatei. Regia: Ion Șahighian; cu N. Bălățeanu și alții.

Versiunea remaniată a acestei piese e reprezentată sub titlul *INTR-O NOAPTE DE VARĂ*, în 1951, tot la Teatrul Armatei, în regia lui Al. Finți.

* În cazul dramaturgiei lui Aurel Baranga, dată fiind cantitatea mare de opinii critice apărute în periodice, am optat pentru indicarea unei bibliografii critice selective pentru fiecare piesă în parte; la capitolul OPINII CRITICE din finalul fișei am citat cu precădere referirile critice apărute în volume și acele articole care privesc activitatea dramaturgică a lui Aurel Baranga în general.

O a treia versiune scenică vede lumina rampei la Teatrul Municipal, în stagiunea 1958—1959, sub titlul inițial, *RECOLTA DE AUR*, în regia lui Ion Olteanu și cu o distribuție din care făceau parte: Ion Manta, Petre Gheorghiu, Lucia Mara Dabija, Șt. Ciubotărașu, Jules Cazaban, Gh. Aurelian, Mihai Mereuță, Nae Ștefănescu, Mihaela Juvara, Mimi Enăceanu, Marietta Rareș.

„*Recolta de aur* este până în prezent singura lucrare dramatică a lui A. B. inspirată din viața satelor noastre, în condițiile transformărilor revoluționare prin care acestea trec în perioada construirii socialismului. (...) Procesul acestor prefaceri revoluționare este urmărit de A. B. dinlăuntrul lui și nu constativ, dinafară.“ (Gh. Mihail, „Accentul, pe conflictul de idei“, „Teatrul“, 10—11/1958).

„Falsitatea caracterelor, datorată sărăcirii acestora de substanța lor omenească, atrage după sine, în *Recolta de aur*, o intrigă greoaie, în ciuda punctului de pornire interesant“ (D. Micu, art. cit.).

Alte opinii: *Mihail Novicov*, „Adevărul vieții înainte de toate. Pe marginea piesei *Recolta de aur*“, „România liberă“, 8 iunie 1951; *Alec Popovici*, „Viața românească“, 10/1958.

1950, 27 noiembrie — *BULEVARDUL VĂZDUH*, comedie într-un act.

Piesa va fi cunoscută ulterior sub titlul *BULEVARDUL ÎMPĂCĂRII*. Teatrul Național din București (sala Comedia). Direcția de scenă: Sică Alexandrescu; asistent de regie: Rodica Roșca; cu: Ion Iancovescu, G. Timică, Marcel Anghelescu, Ion Finteșteanu, Al. I. Ghibericon, I. Talianu, Cella Dima, Niki Atanasu, Victor Antonescu, Ilie Frimu.

Piesa a fost tradusă în limba letonă. „Cu o tehnică incomparabil superioară, dramaturgul avea să abordeze, cîțiva ani după *Bal la Făgădău*, pentru a doua oară, o temă electorală în comedia într-un act *Bulevardul împăcării*, în care, printr-o paradoxală invertire a intereselor, ministrul venit într-un oraș de provincie să asigure reușita candidaților guvernamentali în alegerile comunale ajunge să sprijine candidatura șefului local al opoziției, care nu voiește însă în ruptul capului să devină „alesul națiunii“. În cele din urmă, cei doi politicieni, doritori să renunțe la mandatul pe care aparent îl solicită cu vehemență, puerd la înființarea unui nou partid politic, «independent», de pe urma acțiunilor căruia să profite amîndoi, mai gras decît dacă ar deveni deputați guvernamentali.“ (D. Micu, art. cit.).

1951, 7 mai — *PENTRU FERICIREA POPORULUI*, piesă în trei acte (șapte tablouri), scrisă în colaborare cu N. Moraru.

Teatrul Național (sala Comedia). Regia : Sică Alexandrescu ; pictura : Ștefan Norris ; cu : Sonia Cluceru, Aura Buzescu, Vasile Lăzărescu, G. Dănculescu, G. Demetru, Iulian Necșulescu, A. Pop Marțian, I. Antonescu-Cărăbuș, Tedy Dimitriu, N. Enache, C. Giura, Ionel Țăranu, Gh. Franga, Forj Etterle, V. Valentinianu, I. Manu, Alfred Demetriu, Aurel Munteanu, Ion Talianu, I. Vova, Cezar Rovințescu, N. Bălățeanu, Ion Finteșteanu, Eliza Triandafil, C. Antoniu, Marcela Russu, Mircea Constantinescu, Gh. Ciprian, Chiril Economu, Marcel Anghelescu și alții (distribuția reunește interpretii a 60 de roluri !).

Piesa a fost scrisă cu prilejul aniversării a trei decenii de la înființarea P.C.R. și a fost distinsă cu Premiul de Stat.

A fost tradusă în limbile maghiară, rusă, franceză, engleză și chineză.

„Cu mijloace sobre, fără patetism, fără nimic convențional, piesa *Pentru fericirea poporului* plămăiește o expresivă, neuitată imagine a eroismului comunist”. (D. Micu, art. cit.).

Alte opinii : *Simion Alterescu* — „O piesă despre lupta în ilegalitatea partidului”, „Contemporanul”, 11 mai 1951.

Această piesă va fi reluată, cu unele perfecționări în sensul purificării conflictului, sub titlul *ANII NEGRI*, la Teatrul Național (premiera la 16 noiembrie 1958), în regia lui Sică Alexandrescu și scenografia lui Liviu Ciulei. Din distribuție făceau parte : Gr. Vasiliu-Birlic, Eugenia Popovici, Radu Beligan, Niki Atanasiu, G. Calboreanu, Irina Răchiteanu și alții.

În țară, această versiune s-a jucat la teatrele din Constanța, Timișoara, Iași, Petroșani, Brașov, în stagiunea 1958—1959.

„Astfel îmbunătățită, lucrarea ne apare drept cea mai izbutită, pînă acum, imagine dramatică a luptei eroice, dusă de comuniști, în întunecata epocă a dictaturii fasciste, pentru libertate și fericirea poporului” (M. Bărbuță, *Mircea Alexandrescu, Eugen Nicoadă* — „Umanism și patos revoluționar”, „Teatrul”, 10—11/1958).

„Drama epică *Anii negri* este, în primul rînd, un document de luptă. Într-o suită impresionantă de tablouri, care pornește de la zugrăvirea existenței individuale a unei familii de muncitori (familia ceferistului Buznea) și se ridică la schița de frescă istorică a întregii clase muncitoare române, condusă de partid în «lupta cea mare» împotriva fascismului și exploatații, piesa lui A. B. și Nicolae Moraru fixează în memoria spectatorului de astăzi episoade semnificative din anii în care statul polițist burghez pregătea poporului român intrarea în bezna ucigașă a războiului nazist. (...) Nu-i mai puțin adevărat însă că revizuirea textului n-a izbutit să remedieze slăbiciunile mai vechi ale compoziției dramatice, din păcate, cu

osebire cele în privința ogîndirii artistice a vieții eroilor pozitivi și a limbajului lor...” (Mihnea Gheorghiu, „Gazeta literară”, nr. 41/9 octombrie 1958).

Alte opinii : M. Bărbuță, „Contemporanul” 37/19 septembrie 1958 ; Alecu Popovici, „O imagine vie a luptei eroice a comunistilor”, „Scinteia tineretului”, 27 septembrie 1958.

1954, 25 februarie — *MIELUL TURBAT*, comedie satirică în trei acte. Teatrul Național din București (sala Comedia). Direcția de scenă : Sică Alexandrescu ; decoruri și costume : Mihai Tofan ; asistent de regie : Mihai Berechet ; cu : Gr. Vasiliu-Birlic, Marcel Anghelescu, Ion Talianu, Radu Beligan, Al. Giurgaru, N. Enache, Ion Henter, Marcel Enescu, S. Holban, Didona Popescu, Carmen Stănescu, P. Stoian, A. Stambuliu, Gh. Buliga, Marin Negrea, I. Anastasiad, C. Potcoavă.

În aceeași stagiune (1960—61), comedia *Mielul turbat* se joacă la teatrele din : Iași, Botoșani, Brașov, Oradea, Satu Mare și la T.E.S. din București, apoi la Teatrul Regional din București (1961—62), la Bacău (1970—71), Brăila (1976—77), Baia Mare (1977—78), Cluj-Napoca (1977—78).

Comedia *Mielul turbat* a fost tradusă și reprezentată în Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, China, R.D.G., Polonia, Ungaria, U.R.S.S.

Autorului i s-a decernat Premiul de Stat pentru această piesă.

Numărul spectacolelor din țară și din străinătate a depășit cifra de 12.000.

„*Mielul turbat*, această excelentă satiră, rămîne actuală, proaspătă și vie și își asigură durabilitatea printr-un paradox : prin singurul său element nesatiric, prin figura muncitorului Spiridon Biserică. Deși, cantitativ, materialul comediei este satiric, deși, trei sferturi din oamenii, din faptele și din replicile comediei sînt făcute din ridicol, stupiditate, farsă, grotesc, cu toate acestea, substratul adînc și perspectivă vastă a operei rezultă din acel al patrulea sfert (care e poate chiar mai puțin de un sfert) — chipul, prezența și proiecția în timp a lui Spiridon Biserică”. (Radu Popescu, „Magazin”, 16 iunie 1962).

„...Ne aflăm deci nu în fața unei piese cu elemente de satiră, ci în fața unei satire propriu-zise, în care spectatorii asistă de la început pînă la sfîrșit la o critică îndrăzneată făcută unor stări de lucruri, dăunătoare, stări de lucruri pe care spectatorii le condamnă cu risul lor optimist, robust și disprețuitor”. (Sică Alexandrescu, „Contemporanul”, 30 aprilie 1954.)

„Spiridon Biserică (...) face parte, în fond, din familia sufletească a lui Alexandru Andronic sau Ion Anapoda. Dar raportul forțelor sociale fiind cu totul

altul în cazul piesei lui Baranga, Spiridon Biserică nu va fi înfrînt. El este acela care, spre surprinderea clanului bine înșurubat în potlogării, reușește să desfășoare toate mecanismele necinșiei și să le expună oprobriului public. O anume subapreciere a «părții adverse» face ca termenii conflictului să nu mai fie cei reali și mai ales să nu confere acțiunii un caracter veridic». (Valeriu Răpeanu, „Teatrul de astăzi într-o perspectivă istorică”, în „Dramaturgia română contemporană”, Ed. Tineretului, 1967, colecția „Lyceum“.)

„Cu Mielul turbat, Baranga creează primul erou pozitiv de comedie din literatura noastră nouă”. (V. Răpeanu, note la volumul 2 din „Dramaturgia română contemporană”, culegere, EPL 1964. „Biblioteca pentru toți” 246, p. 589.)

Alte opinii: Vicu Mîndra, „Gazeta literară”, 3/1 aprilie 1954 și 25/21 iunie 1962; Ion Istrati, „Iașul literar”, 1/1954; Silviu Iosifescu, „Scînteia”, 27 aprilie 1954; Sică Alexandrescu, „O nouă piesă valoroasă”, „Viața românească”, 12/1954; M. Al. și E. N., „Teatrul”, 10—11/1958; Mircea Alexandrescu, „Contemporanul”, 21/25 mai 1962; N. Barbu, „Iașul literar”, 4/1961; Andrei Băleanu, „Scînteia”, 28 mai 1962; Mira Iosif, „Teatrul”, 8/1962; Cornel Cristian, „Tribuna”, 10 ianuarie 1936; Mihai Sabin, „Ateneu”, 10/1970; Mircea Ghițulescu, „Steaua”, 1/1978; Stelian Vasilescu, „Familia”, 3/1978.

1954, 31 octombrie — ARCOL DE TRIUMF, dramă în trei acte.

Teatrul Municipal. Regia: Sică Alexandrescu; cu: Lucia Sturdza Bulandra, Fory Etterle, Al. I. Ghibericon, Jules Cazaban, Ștefan Ciobotărașu, Natașa Alexandra, Clody Bertola, Ion Manta, George Măruțză, Benedict Dabija, Carol Kron, Ileana Predescu, Toma Dimitriu.

În țară, piesa se mai joacă la Craiova (1957—58), Tîrgu Mureș — teatrul secuiesc (1959—60) și Pitești (1969—70).

Piesa apare în traducere ucraineană la Kiev.

„Piesa lui B. e, mai degrabă, o narațiune, o înfățișare epico-dramatică a uneia din multiplele acțiuni patriotice, conduse de partid, care au dus la înfăptuirea Eliberării. Cu alte cuvinte, e o cronică a zilelor din preajma lui 23 August 1944”. (Fl. Potra, „Teatrul”, 9/1959.)

Alte opinii: Simion Alterescu, „Contemporanul”, 53/24 decembrie 1954; Victor Birlădeanu, „Scînteia”, 12 martie 1955; T. Zamfir, „Teatrul”, 10—11/1958; Radu Popescu, „România liberă”, 27 august 1959; V. Grunea, „Tribuna”, 29 august 1959; L. Doja, „Munca”, 17 august 1969; Natalia Stancu, „Scînteia”, 20 august 1969; M. Ioniță, „Arges”, 9/1969; Alecu Popovici, „România liberă”, 13 decembrie 1969.

1957, 20 aprilie — REȚETA FERICIRII sau DESPRE CEEA CE NU SE VORBEȘTE.

Teatrul Național din București. Regia: Marietta Sadova; decorurile: Lucu Andreescu; cu: Radu Beligan, Marcela Russu, Iulian Necșulescu, Irina Răchitanu-Șirianu, Marietta Deculescu, Mircea Constantinescu, Eugenia Popovici, Geo Barton, Mihai Fotino, Cristina Bugeanu, M. Cojan, C. Giura, Zoe Gherasimat, Gîrgore Pavel, Costache Diamandi, Ariana Olteanu, Viorica Vrioni, Florence Dima.

Piesa s-a jucat în U.R.S.S. și a fost tradusă în arabă, la Cairo.

În țară, piesa se mai joacă la Oradea (1956—57), la Teatrul Mic din București (în regia autorului, stagiunea 1977—78) și la Craiova (1982—83).

„Aparent, schema subiectului, e a unei lucrări cu «triunghi». Marin Vuia își înșală nevasta, vrea s-o părăsească după o lungă conviețuire, iar din cauza dublei existențe își creează și sieși, și altora, mari necazuri. Dar, ca în multe alte prilejuri, și aici aparența e înșelătoare: nici *Iarbă rea* și nici *Rețeta fericii* nu sînt drame ale adulterului. Și una și alta — cea de-a doua mai evoluată, mai fină, mai bine scrisă — abordează aspectul nou al relațiilor sociale și personale între oamenii unei societăți noi”. (V. Silvestru — „Viața românească”, 5/1957.)

„Este curios faptul că în comedia clasică n-a apărut niciodată tipul trușăului. Au apărut avarii, mizantropii, ipocriții, lăudăroșii, pedanții, înfumurații, întreaga faună monstruoasă a tuturor deformităților eului. A apărut vanitatea, dar nu trușia, orgoliul nemăsurat. (...) Trușia a rămas aproape totdeauna apanajul eroilor tragici. Vechiul *hybris* al grecilor mișcă multe din sufețele eroilor tragediei antice.

De curind, A. B. a avut ideea să ne dea portretul dramatic al unui trușău, observat în împrejurările mai noi ale vieții noastre sociale, și într-o legătură de fapte care, deși amestecă emoția gravă în țesătura lor, nu rămîne mai puțin o comedie de factură clasică”. (Tudor Vianu, „Contemporanul”, 10 mai 1957.)

„A. B. relevă totodată ridicolul anumitor drame, el observă că funcțiile, chiar în socialism, nu reprezintă neapărat atestat de ireproșabilitate etică”. (Virgil Brădășteanu, „A. B. — Ipostaze ale comediei”, în „Viziune și univers în noua dramaturgie românească”, Ed. „Cartea românească”, 1977, p. 134.)

Alte opinii: Radu Popescu, „România liberă”, 10 mai 1957 și 29 septembrie 1977; Vicu Mîndra, „Gazeta literară”, 16 mai 1957; M. Bărbuță, „Teatrul”, 5/1957; Mihai Gafița, „Rețeta fericii. Pe marginea textului”, „Teatrul”, 5/1957; Andrei

Băleanu, "O interesantă creație dramatică", "Scinteia", 3 august 1957; *Ileana Berlogea*, "România literară", 22 septembrie 1977; *Virgil Munteanu*, "Teatrul", 9/1977; *Ileana Lucaciu*, "Săptămîna culturală", 30 septembrie 1977; *Bogdan Ulmu*, "Luceafărul", 12 noiembrie 1977.

1960, 30 decembrie — *SICILIANA*, farsă lirică în trei acte.

Teatrul Național din București. Direcția de scenă: Sică Alexandrescu; costume: Gabriela Nazarie; decoruri: Theodor Constantinescu; asistent de regie: Dinu Cernescu; cu Gr. Vasiliu-Birlic, Natașa Alexandra, Florin Vasiliu, Mihai Fotino, Al. Giugaru, Coca Andronescu, Dem. Rădulescu, Sanda Toma, Eugenia Balaure.

Piesa s-a jucat la televiziunea din Bratislava și la Sofia, sub titlul *Şah-mat*.

În țară, piesa s-a mai jucat la Galați, Brăila, Timișoara (teatrul maghiar) și la Teatrul "Ion Vasilescu" din București, care reia piesa în 1971, jucînd un număr record de reprezentații (regia, Olimpia Arghir, cu Dem. Rădulescu).

La premieră, această piesă a stîrnit opinii critice contradictorii și a fost vehement contestată de unii croniciari dramatice.

"Niciunde în farsa lirică *Siciliana* de A. B., publicată în nr. 9 al revistei "Teatrul", nu răzbate ecoul viu al opiniei cetățenești noi, al luptei pentru cinste, pentru o nouă atitudine în viață. Și atunci rămîne un comic de situații, așa cum găsim în sutele de plase de a cincizecea mină, pe care le jucăm la noi, și le joacă aiurea teatrele de bulevard: în-curecături gratuite, comic de limbaj. În cazul de față, însă, simpla emunțare a unei probleme contemporane (cazul studenților care nu vor să-și ia postul în primire) și tratarea ei cu mijloace vechi, desuete, duce în mod obiectiv la crearea unei imagini deformate despre lume". (Titus Popovici, "Luceafărul", 1 decembrie 1960.)

"*Siciliana*, ultima lucrare dramatică a lui A. B. este o farsă. (...) A nu ține socoteală de acest lucru înseamnă a măsura lungimile cu gramul sau greutatea cu gradul. Adică a nu ne mai înțelege. Vreau să lămuresc de la început un lucru: că, lirică sau nelirică, farsa e un gen major. Este suficient să ne gîndim că *Noaptea furtunoasă* sau *Doctor fără voie* sînt farse. Genul își are aria sa specifică și mijloacele proprii cu care operează. Dacă satira face apel la apa tare care gravează, farsa cere agilitatea scalpului. Farsa invită la rîs. La rîsul în hohote. Și, la *Siciliana* se rîde în ho-

hote." (Sică Alexandrescu, "Gazeta literară", 19 ianuarie 1961.)

"Sapte din cele nouă personaje ale piesei nu se pot strecura, deci, nici măcar pe ușa din dos a noțiunii de «pozitiv». Ele sînt personaje mai mult sau mai puțin negative, care trebuie combătute, disprețuite, înfierate, oricît am accepta, desigur, că reprezintă oameni «reeducabili». (Al. I. Ștefănescu, "Gazeta literară", 12 ianuarie 1961.)

"...reușita este parțială; piesa e discutabilă". (V. Silvestru, "Contemporanul", 20 ianuarie 1961.)

"Necunoașterea flagrantă a vieții noi pare a fi cauza principală care a dus la eșecul *Siciliane*. Piesa abundă de situații nu doar imposibile, ci chiar absurde." (Mihail Novicov, "Gazeta literară", 2 februarie 1961.)

"Ceea ce ni se pare îngrijorător — o, nu pentru soarta și valoarea *Siciliane*, ci pentru o anumită înclinare a spiritului unora dintre noi — e, cum spuneam, marea discrepanță dintre sensibilitatea receptivă a mulțimii care constituie masa spectatorilor și impermeabilitatea unora din critici. Fiindcă această distonanță, acest divorț, vădit, dintre bunul-simț comun al masei și parti-pris-ul cîtorva dintre scriitorii chemați să fie tocmai exponenții ei, ne-ar îngrijora, întrucît el ar aduce dovada manifestă că — pînă și în artă — instinctul, gustul și inteligența slujitorilor ei s-ar putea mărturisi mai puțin sigure și sănătoase decît acelea ale mulțimii". (Miron Radu Paraschivescu, "Gazeta literară", 2 februarie 1961.)

Alte opinii: Petre Sălcudeanu, "Gazeta literară", 19 ianuarie 1961; V. Silvestru, "Contemporanul", 20 ianuarie 1961; Traian Șelmaru, "Ce e nou în *Siciliana*", "Gazeta literară", 26 ianuarie 1961, "Informația Bucureștiului", 10 februarie 1971; Emil Mandric, "Teatrul", 1/1961; Radu Șt. Mihail, "Iașul literar", 3/1961; Dimu Kivu, "Contemporanul", 26 februarie 1971; Ilie Rusu, "Teatrul", 3/1971; Radu Popescu, "România liberă", 27 noiembrie 1971; Bogdan Ulmu, "Teatrul", 10/1977; Cristina Dumitrescu, "Teatrul", 1/1980; F. Duma, "Flacăra", 15 mai 1980; Ildiko Achimescu, "Orizont", 11/1982.

1963, 12 aprilie — *ADAM ȘI EVA*, comedie burlescă în trei acte.

Teatrul Național din București. Regia: Sică Alexandrescu; cu: Gr. Vasiliu-Birlic, Niki Atanasiu, Silvia Dumitrescu-Timică, Natașa Alexandra, Mihai Fotino, Simona Bondoc, Dem. Rădulescu, Marian Hudac, Cosma Brașoveanu, Draga Olteanu, Igor Bardu, Ileana Iordache.

Piesa s-a mai jucat în Ungaria, Bulgaria, R.S.S. Bielorusă, R.S.S. Letonă.

În țară: Cluj (1963), Teatrul Evreiesc de Stat din București (1971—72), Timișoara — Teatrul Maghiar de Stat (1973).

„...Baranga a scris, recent, *Adam și Eva*, demascând — cu îndreptățire — matrapzlicurile unei bande de escroci strecurăți la un serviciu de distribuție a spațiului locativ. (...) Scurta incursiune în perioada mai recentă a creației de comedii a lui Aurel Baranga ne permite să încadrăm *Adam și Eva* printre reușitele, dar — după cum vom vedea — nu printre cele mai reușite, lucrări ale sale.” (Călin Căliman, „Contemporanul”, 17 mai 1963.)

„Autorul a încercat totuși să contureze figura unui erou pozitiv, cu unele merite, dar fără ca reușita să fie deplină. Elementele noului — și cu deosebire purtătorul lor principal de cuvânt, Vintilă Adam — sînt lipsite de pregnanța necesară, de o adevărată forță de convingere”. (Florin Tornea, „Scînteia”, 31 mai 1963.)

„*Adam și Eva* are meritul de a fi realizat un tip ce va rămîne. Adam Vintilă, un Spiridon Biserică de mai mică anvergură, ce-i drept, o încercare, în cea mai mare parte izbutită, de a reabilita figura unui om în aparență neînsemnat, cu o ocupație anodină, dar al cărui suflet este neîntinat și a cărui comportare morală este mereu demnă”. (V. Răpeanu, „Dramaturgia română contemporană”, E.P.L., 1964, p. 589.)

Alte opinii: Dinu Săraru, „Gazeta literară”, 9 mai 1963, și „Săptămîna”, 17 decembrie 1971; C. Stănescu, „Scînteia tineretului”, 28 iunie 1963; Virgil Ardeleanu, „Steaua”, 6/1963; Valeria Ducea, „Teatrul”, 7/1963; Radu Popescu, „Magazinul”, 9 februarie 1966; Traian Șelmaru, „Informația Bucureștilui”, 7 decembrie 1971; Radu Albala, „Teatrul”, 1/1972; Adam Anavî, „Orizont”, 16/1973.

1964, 25 noiembrie — *FII CUMINTE, CRISTOFOR!*, vodevil în trei acte.

Teatrul „Bulandra”. Regia: Valeriu Moiescu; decorurile: Trică Ciocirdel; cu: George Măruță, Beate Fredanov, Octavian Cotescu, Marcela Russu.

Piesa e tradusă în franceză și difuzată de postul de radio „France culture”, cu Claude Rich în rolul principal. Se mai joacă în Cehoslovacia, Polonia, Bulgaria și U.R.S.S.

În țară: la Galați, Brașov, Cluj (1964—1965), la Teatrul „Ion Văsiľescu” din București (1972, în regia autorului), la Turda (1975—76).

„*Siciliana, Adam și Eva, Fii cumințe, Cristofor!* definesc un aspect nou al creației lui Baranga. (...) Semnul evoluției creatoare în tripticul amintit se află în ancorarea finală a anecdotei, în ele-

mentul dramatic menit să dimensioneze cu o anumită gravitate problema pusă în discuție. Aceasta pe de o parte. Pe de altă parte, pericolul de care dramaturgul e suspectat (alunecarea în comedia ușoară, de tip boulevardier) e evitat aici nu numai printr-o abilitate «meșteșugărească», ci prin însăși natura subiectului piesei și a ideii ei artistice”. (Dinu Săraru, „Gazeta literară”, 14 ianuarie 1965.)

„...se ating importante probleme de etică socialistă și anume cele ce țin de mediul familial, de căminul conjugal. Sînt puse în focarul satirei tare ca: ego-centrismul, teatralismul desuet, violența și filistinismul unui artist compozitor cu vădite umbre mic-burheze. Este pus la țință jocul de-a dragostea, așa-zisa necesitate a schimbării decorului conjugal. Mediul actoricesc, taxat, de obicei, în piese, drept ușuratic, devine, prin Anca Stambuliu, cinstit, corect și salvator. Finalul piesei este de o aleasă probitate morală, o morală lucidă și intransigentă, în spiritul epocii în care eroii trăiesc.” (Al. Andrișoiu, „Luceafărul”, 13 februarie 1965.)

„De natură a stîrni interes prin meritele și cusururile ei, ca o experiență de teatru de cameră, *Fii cumințe, Cristofor!* a apărut și ca o chemare către conservarea celei mai consacrate tehnici comedigrafice. A. B. și-a subintitulat lucrarea, cu un cuvînt glumeț, nu însă și lipsit de seriozitate, «pro-teatru», cu «respectarea celor mai stringente reguli și rigori dramatice, a tuturor canoanelor clasice ale genului». Comedia e compusă într-adevăr cu tehnica riguroasă, numai că miza pare cam mică pentru o demonstrație programatică”. (Valentin Silvestru, „Prezența teatrului”, Ed. „Meridiane”, București, 1968.)

Alte opinii: Radu Popescu, „Magazinul”, 5 decembrie 1964, și „România liberă”, 7 ianuarie 1973; N. Pirvu, „Tribuna”, 10 decembrie 1964; Sanda Faur, „Flacăra”, 19 decembrie 1964 și 27 ianuarie 1973; Valeria Ducea, „Teatrul”, 12/1964 și 1/1965; V. Răpeanu, „Scînteia”, 24 ianuarie 1965, și „Contemporanul”, 19 ianuarie 1973; Ion Cazaban, „Contemporanul”, 18 iunie 1965; Mira Iosif, „Teatrul”, 1/1973; Traian Șelmaru, „Informația Bucureștilui”, 8 ianuarie 1973; Smaranda Jelescu, „Steagul roșu”, 17 ianuarie 1973; Natalia Stancu, „Scînteia”, 2 februarie 1973; M. Rîmniceanu, „România literară”, 15 februarie 1973; Dinu Săraru, „Săptămîna”, 5 ianuarie 1973; Al. Covaci, „Tribuna”, 3 iunie 1976.

1966, 20 ianuarie — *SFINTUL MITICĂ BLAJINU*, farsă satirică în trei acte.

Teatrul „Bulandra”. Direcția de scenă: Aurel Baranga; asistent de regie: Dumitru Dumitru; cu: Ștefan Ciubotărașu,

Marcela Russu, George Oancea și Aurel Cioranu, Octavian Cotescu și Dan Damian, Rodica Tapalagă, Toma Caragiu, Marius Pepino, Rodica Suciu, Cici Manoliu și Maria Pricop.

Piesa 6-a jucat în Bulgaria, Ungaria, Iugoslavia.

În țară se mai joacă la Craiova și Brăila (1965—1966), Pitești și Baia Mare (1967—1968), Constanța și Cluj (1969—1970), Galați (1973—1974) și la Teatrul „Nottara” din București (1979—1980).

„Un impiegat adormit de douăzeci de ani în funcția sa devine peste noapte Făt-Frumos. Acesta e Mitică Blajinu, veșnicul învins al literaturii române, picotind între dășare și foi de virament, aspirind, fără speranță, de o bunănotă celestă, incapabil de a face cuiva vreun rău, mereu iertător, curat «omul cu mîrloaga» de G. Ciprian sau «microbul» lui Al. I. Brătescu-Voinești”. (M. Ungheanu, „Scinteia tineretului”, 13 martie 1966.)

„Convertirea personajului de la pasivitate la ofensivă constituie relația cea mai eficace a tipologiei pieselor lui Baranga cu actualitatea, desemnind cucerirea unor trepte noi de conștiință socialistă într-o împrejurare care cere curaj al opiniei, în sensul apărării înaltului principiu al omeniei”. (V. Silvestru, „Contemporanul”, 4 februarie 1966.)

„Restabilirea lucrurilor urmează însă, din nefericire, în piesa lui A. B., o cale sinuoasă, ocolită, și nu izvorăște din mobilele dezinteresate ale unor conștiințe morale: Mitică Blajinu și Adela Cosim-

bescu se opun, desigur, funcționarilor venali și profitori, dar numai în momentul cînd sînt amenințați în situația lor; ei recurg, pentru restabilirea lucrurilor, la mistificare și farsă; în sfîrșit, triumful muncii oneste nu este rezultatul activității personale a personajului central, ci al unor împrejurări exterioare. Vom recunoaște, desigur, că în acest mod, semnificația moralizantă și satira socială, urmările de autor, sînt diminuate”. (Ion Biberi, „Gazeta literară”, 10 martie 1966.)

Alte opinii: Sanda Faur, „Flacăra”, 29 ianuarie 1966; Radu Popescu, „România liberă”, 9 februarie 1966 și 16 iunie 1980; Maria Nicoară, „Tribuna”, 17 februarie 1966; Dinu Săraru, „Luceafărul”, 26 februarie 1966; M. Djentemirov, „Steagul roșu”, 1 martie 1966; Traian Șelmaru, „Scinteia”, 3 martie 1966; Victor Parhon, „Ramuri”, 15 martie 1966; Călin Căliman, „Teatrul”, 5/1966; B. Elvin, „Teatrul”, 5/1966; B. T. Răpeanu, „Contemporanul”, 3 iunie 1966; Em. Ștefănescu, „Tomis”, 6/1970 și 7/1970; Valeria Ducea, „Teatrul”, 6/1966; C. Vasiliu, „Steaua”, 2/1968; Ion Cocora, „Tribuna”, 2 iulie 1970; Bogdan Ulmu, „Teatrul”, 2/1974; Ileana Lucaci, „Săptămîna”, 23 mai 1980; V. Silvestru, „România literară”, 29 mai 1980; Margareta Bărbuță, „Informația Bucureștiului”, 26 mai 1980; A. Dohotaru, „Flacăra”, 29 mai 1980; C. Radu-Maria, „Teatrul”, 6/1980; Valeriu Răpeanu, „Scinteia”, 14 august 1980.

(Continuarea în numărul viitor)

„Rampă”, acum 50 de ani august 1933

Eveniment în istoria muzicii: George Enescu a terminat opera *Oedip*. A predat-o Operei din Paris. ● Din „Bucureștii ce se duc”, clădirea „Elysée” cade sub tîrnăcoapele edililor. Boema Capitalei migrează spre alt loc. ● La Teatrul Național se „botează” cabinele: Matei Millo, Grigore Manolescu, Aristizza Romanescu... La fel, cele două foyere. De ținut minte pentru tea-

trele din... 1983! ● Întrebat „cum studiază un rol”, năzdrăvanul Giugaru-Sandi Huși răspunde ingenuu: „Învăț rolul pe dinafară și intru în scenă!” ● Știați că Elly Roman a scris muzica slagărului „Nu mai plînge, baby” pe versurile tinărului poet (1933!) Eugen Jebeleanu? ● Bernard Shaw a refuzat să fie sârbătorit la împlinirea vîrstei de 77 de ani. N-a vrut să-i indispuină pe cei care-l omagiaseră la 70 de ani, amintindu-le că... sînt cu șapte ani mai bătrîni! ● Compania Bulandra va deschide stagiunea cu piesa lui A. De Herz *Mărgeluș*. Tony Bulandra, V. Maximilian, Ionel Țăranu, Marcel Enescu, Nora Piacentini, Ion Manta vor da strălucire acestei piese, amintind de teatrul „frumoasei epoci”. ● O feri-

cită colaborare: Mihail Sadoveanu, autorul celebrului roman, și Mihail Sorbul au definitivat dramatizarea „Neamului Șoimăreștilor”. ● Ion Marin Sadoveanu anunță conferințele experimentale pentru noua stagiune. Sînt secțiuni dintr-o monumentală istorie a dramei și teatrului de pretutindeni, pe care cărturarul n-a încheiat-o. ● Tudor Arghezi este însărcinat de directorul primei noastre scene, Alecu Mavrodi, să traducă integral teatrul lui Molière. Nici azi — după 50 de ani! — nu s-a risipit enigma „integralei Molière” în versiunea genialului poet. Căci textele au existat, pînă la ultimul război, în arhiva Naționalului...

I. N.